СИНИЧКА

Коло веранди, в затишку, розкошує стара крислата яблуня. Кожної весни, наче снігом, вкривається вона білим цвітом. У таку пору бабуся відчиняє вікна, і медяні пахощі виповнюють кімнати.

А влітку на довгих гілках, що сягають землі, висять великі зелені яблука. Кислі-прекислі. Зате взимку, коли порожевіють у них боки, смачніших яблук не знайдеш. Візьмеш рожевощоке в руку, а з нього наче липневе сонце бризкає, духмянить ніжним, неповторним ароматом.

Одного разу, коли земля вже давно спала під снігом, бабуся ввійшла до кімнати і тихо до мене:

— Ходи, щось покажу. Тільки не грюкай дверима і не розмовляй.

Навшпиньки пробралися на веранду. Стали. Бабуся ледь помітно кивнула на яблуню. Я туди очима. А там — матусенько рідна! Дятел, живісінький дятел на стовбурі дерева. Махає головою, як коваль молотом, і тільки чути: тук-тук, тук-тук. Бабуся приклала палець до губ:

— Тихо, бо сполохаєш.

Я ще ніколи не бачив так близько цього працьовитого птаха-красеня. На голову він одягнув червоний беретик, шию обмотав білим шарфом, на животик натягнув рудувату сорочечку з червоними стрічечками, а на спину накинув чорно-білу накидку.

Своїм гострим дзьобом дятел безперестанку довбав на одному місці, саме там, де торішньої весни батько відрізав суху гілку. Птах так ретельно працював, що під яблунею лежала купа великих шматків спорохнявілої деревини.

Коли дятел на мить зупинився, щоб помилуватися своєю роботою, я побачив у стовбурі невелике кругле дупло.

— Коли ж це він видовбав, бабусю?

— Давненько тут забавляється, ще з осені,— ледь чутно промовила старенька.— Там, здається, вже синиця облюбувала собі оселю. Позавчора вранці звідти вилетіла.

Я так захопився дятлом, що й не помітив синичку. Жовтувато-зелена красуня з білою плямою на потилиці скакала з гілки на гілку і співала: "Цінь-цінь, цінь-цінь!"

Скоро дятел знявся і сів на грушу. Синичка ж оглянулась навколо маленькими чорними оченятами, по-своєму щось крикнула і шугнула в дупло. Ще не встигла пташка вмоститися в новій хатці, як віти навколо дупла обліпили горобці. Вони галасували, ніби побачили кота, що добувається до їхнього гнізда. Але синичка не зважала на той крик.

Довго лементували горобці. Потім трохи притихли, ніби радились, що їм робити з безстрашною синицею.

Несподівано один горобець, мабуть, найхоробріший серед них, вчепився лапками за край дупла. Тільки хотів заглянути всередину, як звідти висунулась голівка синиці, погрозливо заверещала — і горобця наче вітром здуло.

Горобці знову зняли такий галас, що бабуся не витримала, взяла віник і вже хотіла йти на допомогу пташці. Але та вилетіла з дупла і з криком почала відчайдушно кидатись на своїх недругів. Горобці злякалися її бойового наступу і чкурнули на високий кущ бузку. Тоді синичка сіла на гілку коло відвойованої хатки і заспівала переможну пісню. Я глянув на бабусю і тихо спитав:

— Синичка буде жити в дуплі? '

— Авжеж. Чуєш, яка вона щаслива? Така маленька, а відважна.

— Що ж вона буде їсти?

— Ти годуватимеш, а там і весна незабаром.

Поки ми розмовляли, пташка знову шмигнула в дупло...

Наступного дня я виготовив годівницю і повісив її на яблуневу гілку. Тепер щодня у нас снідають і вечеряють і синички, і щиглики, і горобці. Це я їх годую.

А в дуплі живе лише одна пташка — синичка.

ХИТРИЙ ГОРОБЧИК

Якось я сидів на лавці в затінку яблуні і розглядав малюнки в свіжих журналах. З хати вийшла бабуся і запитала :

— А листа від дядька Михайла нема?

— Нема, бабусю,— відповів я.— Зате аж п'ять журналів і цілу купу газет поштарка принесла.

Бабуся примостилася коло мене. Вона кінчиком хустини протерла скельця в окулярах, озброїла ними очі, взяла газету "Радянська Україна" і промовила:

— Що там у білому світі робиться?

Я любив спостерігати за старенькою, коли та читала, її лице напружувалося, і тоді навіть глибокі зморшки розгладжувалися на чолі і навколо очей. Бабуся ставала якась урочиста, недоступна.

Несподівано до нас звідкись долинуло: "Пі-пі-пі! Пі-пі-пі!"

— Що це? — запитала бабуся, не відриваючи очей від газети.

— Не знаю,— відповів я і оглянувся.

Коли це знову: "Пі-пі-пі! Пі-пі-пі!". Та так жалібно. Бабуся зняла окуляри і подивилася вгору, туди, де над хатою висіли електричні дроти.

— Глянь-но,— показала вона на дріт.

А там, вишикувавшись рядочком, сиділи молоденькі ластівочки. Аж семеро,

Сидять собі, крилечками махають, а як побачать бать-ка-матір, то дзьобики розкривають. А ті підлітають до них і дзьоб до дзьоба — годують.

Довго ми любувалися пташками. Раптом бабуся до мене:

— Придивись-но, в тебе очі зіркіші, чи не горобчик коло ластів'ят примостився? Отой крайній, сьомий? Це він так кричить: "Пі-пі-пі"?

І справді, то був горобчик, молоденький. Він, як і ла— ' стів'ята, то махав крильми, то широко розкривав дзьоба, то безутішно верещав, то кидався назустріч чужим батькам.

Але, мабуть, старі ластівки швидко розпізнали .непроханого гостя, бо весь час обминали його.

— Бач, таке мале, а вже хитре,— промовила бабуся.— Видно, голод — не пан, як скрутить, ще й соловейком заспіваєш.

Коли ситі ластів'ята почали гратися в синьому небі, на дроті залишився самітний горобчик. Він притих, зіщулився.

— А що, дохитрувався? — засміялася старенька.— Краще своїх батьків пошукай, а то десь побиваються за тобою, хитрунцем.

Горобчик ніби послухався тої ради, бо несподівано наїжився, цвірінькнув раз, другий, змахнув крильми і скоро загубився на городі у високих соняшниках.

Бабуся усміхнулася і розгорнула газету.

ЛАСТІВ'ЯТА

Наш будиночок майже біля самого моря. У кімнаті повно сонця і солонуватого повітря. Коли море спокійне, ми чуємо, як у воду пірнають чайки. А коли воно розіграється, то спінені хвилі набігають аж на наш поріг.

Двадцять днів тому, коли ми влаштувалися в цій невеликій дерев'яній хатці, то дуже здивувалися, що над дверима ластівки звили собі гніздечко. Середнього зросту чоловікові до нього можна було й рукою дотягнутись.

Не знаю чому, але це гніздо не було побудоване за всіма правилами ластів'ячої архітектури. Пташки не примурували гніздечко наглухо до стелі, як це робить більшість їх родичів, а залишили свою хату без даху.

Тому четверо ластів'ят весь час висували пухнасті голівки з гнізда. Здавалося, що вони тягнуться до безмежного моря.

Ми не раз спостерігали, як працьовиті батьки годували своїх ненажерливих дітей. Ще й не було видно матері, а великі жовті ротики розкривалися їй назустріч. Ластівки давали їсти малятам по черзі: спочатку крайньому, політають, політають і другому принесуть чогось смачного, і так кожному. Жодного разу одне й те ж пташеня не одержало підряд дві порції.

На наших очах ластів'ята вбралися в пір'я, виросли. Частенько вони висувалися з гнізда. Коло дзьобиків меншали заїди, а на шийках знизу відростало темно-буре пір'ячко. Такі вони були забавні, що сусідська дівчинка Таня щодня щебетала:

— Ластів'ята, ластів'ята, покажіть нам оченята.

З усіх будинків збігалися до нас діти, щоб помилуватися чорноокими пташенятами.

Якось на березі моря я збирав різноколірні камінці для акваріума, як підбігла радісна Таня і крикнула:

— Ластів'ята фіззарядку роблять!

— Невже? — не повірив я дівчинці.

— Ходи подивишся.

Ми обережно підкралися до будиночка і, затамувавши подих, почали стежити, як пташеня, вчепившись лапками за краєчок гнізда, залопотіло крильми. Та так швидко, що ледь не зірвалося.

Я дивився на ті вправи малят, і на серці ставало неспокійно, бо знав, що скоро, дуже скоро вони покинуть рідне гніздо. А ми звикли до них, як до рідних.

Одного дня, після обіду, ластів'ята вилетіли з гнізда і почали кружляти в лазуровому небі. Батьки кидалися то до одної дитини, то до другої, ніби хотіли підтримати їх, підставити свої дужі крила, коли малі втомляться. А ластів'ята, відчувши волю і силу, то падали над морем, то невміло ще злітали догори, аж поки не зникли з очей...

Вже зайшло сонце, коли з'явилися ластівки-батьки. Вони кликали ластів'ят, близько підлітали до гнізда, шугали понад землею і морем. Але діти до гнізда не повернулися. Не повернулися і батьки...

Аж наступної весни, коли сонячними іскрами заграє море, в гнізді знову буятиме життя. Може, прилетять ті, що будували кубельце, а може, котресь із ластів'ят.

ЖУРАВКА

Олесь вихором увірвався на подвір'я. Перелякані кури порозбігалися хто куди. Хлопець, притримуючи рукою щось за пазухою, шмигнув за хату, присів навпочіпки перед купою битої цегли, швидко розгорнув її і витяг невелику дерев'яну скриньку. Зняв кришку і усміхнувся: там були пташині яйця.

— А це буде восьме,— прошепотів Олесь сам до себе і поліз рукою за пазуху.

Незчувся, як за спиною появилася мати.

— За тобою вовки гналися?

— Га? — злякано зиркнув хлопець на матір, затуляючи спиною скриньку.

Вилинялі на сонці материні темно-русі брови зійшлися на переніссі.

— Що там у тебе? — нагнулася вона над хлопцем.

— Нема нічого.

— Витягуй!

— А бити не будете? — боязко кліпнув очима Олесь.

— Я довго ще стоятиму? — гримнула мати. Хлопець витяг з-за пазухи брудну тремтячу руку. На

долоні лежало велике зеленувато-буре яйце з темними цятками.

— Людоньки, це ж ти якого птаха розорив гніздо? — скрикнула мати. — Чого мовчиш? Чи заціпило тобі?

— Микита каже, що то журавлине,— тихо буркнув Олесь, не піднімаючи голови.

— Журавлине? — аж кинулася мати.— Де ж ти його надибав?

— То Микита...— шморгнув кирпатим носом Олесь.

— Патоньку мій, що ж це робиться?! Справді, ніби пара журавлів кружляла над болотом. Кажи, лобуряко, де взяв яйце?

— У Микити за ножика виміняв,— пробелькотів хлопець.— У нього було два яйця. Одне він уже видув, а це...

— А Микита де взяв яйця?

— На купиння лазив... Він примітив, де журавлі сідали. Спочатку на човні плив, а потім на дошках плазував. Це далеко.

— На купиння?

— Ага.

— А ти чого там був? І ти лазив?

— Ні, мамо.

— Дивись мені, хлопче! А що то за скринька в тебе?

— Колекцію збираю.

— Яку?

— Пташиних... яєць,— видавив із себе Олесь.— Дивіться, всього сім, а в Микити — повна скринька шкаралуп.

— Це ви стільки пташок занапастили?

— Я віднесу Микиті,— зарюмсав Олесь.— Він у гніздо покладе.

— Не смійте більше на купиння ходити! — гримнула мати.— Дай сюди яйце. Ото горенько. Що ж з ним робити? Може, під гуску підкинути? Якраз сидить з учорашнього дня. Попробую. Вигріває ж курка качат...

— І журавлик вилупиться?

— Хіба я знаю? Попробую.

Мати пішла до сіней, де у великому плетеному з лози кошику сиділа гуска. Звідти висунулася сіра голова з довгим дзьобом і погрозливо засичала. ОО — Не гнівайся, гусонько, що турбую,— ласкаво погла-

дила мати гуску по голові.— Сиди, сиди, люба, я під тебе

(¿7 ще одне яйце підкину.

Хлопець чекав, поки мати гомоніла до гуски. Він знав, ^ ^ що не забудеться йому ні купиння, де торік загрузло теля і втонуло, ні розорене гніздо журавля.

— Чого стоїш, лобуряко? Чекаєш, щоб прут проїхався по спині?

— Та чекаю ж,— погодився Олесь.

— Пообідаєш і сядеш уроки вчити.

Олесь з вдячністю подивився великими синіми очима на матір і полегшено зітхнув.

Щодня Олесь заглядав до гуски. Йде. до школи — і за двері, повернеться додому — і знову до гнізда. До його відвідин навіть гуска звикла, бо й сичати перестала.

Якось хлопцеві приснився журавель: цибатий, довгошиїй, з пухнастим хвостом. Точнісінько такий, якого здалека бачив колись на болоті.

Олесь навіть наважився підійти до вчительки Валентини Михайлівни. Вона була сама в біологічному кабінеті.

— Добрий день, Валентино Михайлівно.

— Добрий день,— відповіла вчителька.— Заходь, чого ж ти стоїш на порозі?

— Я хотів запитати...

— Ти в другому чи третьому класі?

— У другому.

— Як же тебе звати?

— Олесем.

— Що ж ти хотів запитати, Олесю?

— Чи може гуска вигріти журавля з яйця? — випалив одним духом Олесь.

Валентина Михайлівна пильно подивилася на учня, задумалась. Потім почала міркувати вголос:

— Розміром у гуски й журавля яйця майже однакові, тривалість інкубації яєць гусей — двадцять дев'ять днів. Мабуть, так само буде і в журавлів.

Вчителька помовчала трохи і запитала:

— А чого ти питаєш, Олесю?

І хлопець, збиваючись, розповів про журавлине яйце. Валентина Михайлівна уважно вислухала його і сказала:

— Журавлі зараз дуже рідкісні птахи. Мати добре зробила, що підклала яйце під гуску. Може, й справді вилупиться журавель. Все можливе, Олесю. Тільки не чіпайте гуску, хай посидить на день-два більше. Отак і передай мамі.

— Добре,— радісно блиснув очима хлопець.

— А ще в мене прохання до тебе і твоїх друзів: не розорюйте пташиних гнізд. Ось Микита, про якого ти розповів, фактично знищив двох журавлів. А цих птахів не так багато є. Та не лише цих. Кожну пташку треба, Олесю, оберігати. Ти зрозумів мене?

.— Зрозумів, Валентино Михайлівно.

— А якщо появиться пташеня, то не забудь мені сказати. Не забудеш?

— Ні, ні,— позадкував хлопець до дверей.— До побачення.

— До побачення, Олесю.

Вже гусенята почали лупитись, вже для Олеся в школі канікули настали, а журавленяти все не було.

Одного ранку, коли Олесь збирався гнати пасти корову, він почув у сінях незвичайний протяжний писк. Коли підбіг до гусячого гнізда, то голосно скрикнув:

— Мамо, мамо! Журавленя!

Мати вискочила з кухні і аж сплеснула руками:

— І справді журавель!

Пухнасте довгоноге пташеня сиділо зверху на гусці. Мати схопила журавля в руки, похукала на нього і понесла до ящика, де вигрівалися гусенята.

— Мамо, дайте потримати журавлика, — попросив Олесь.

— Не можна, сину, він ще дуже кволий.

— А журавлик буде жити?

— Хіба я знаю?

— Чим ми його годуватимем?

— Тим же, що й гусенят.

— Мамо!

— Чого ще?

— То ви догляньте журавлика.

— Іди, хлопче, поки добра. Бо як Лиска шкоди наробить...

— Не Лиска, а Ракета.

— Ти ще тут крутишся?

— Іду вже, йду.

Нехотя ступив Олесь босими ногами на холодний від щедрої роси спориш, що ним, наче пухнастим килимом, було встелене все подвір'я. Відчинив хвіртку, вигнав корову на вулицю. Далеко за горбом повільно

виповзало сонце. Показався червоний краєчок, який швидко зростав, аж поки не округлився і не повис у притуманеному повітрі, наче великий розпечений залізний круг. Той круг з хвилини на хвилину білішав, піднімався над горбом, зменшувався у розмірах, засіваючи принишклу землю світлом і теплом.

Коло своїх воріт, як завжди, на Олеся чекав його друг Андрій. Він збивав батіжком кропиву і будяки, що розкошували під плотами вздовж вулиці, а тим часом коза сперлася на пліт і обскубувала листя з ясена.

— Що ти робиш, Венеро?!—гукнув Андрій, відганяючи козу від дерева.

Олесь засміявся:

— Вона ближче до неба пнеться, бо її тезка десь там крутиться.

— А твоя Ракета суне, наче динозавр.

— То й що? Зате у мене журавленя вилупилося,— з гордістю сказав Олесь.

— Невже?

— Правда.

— Яке ж воно?

— Чудернацьке таке, довгоноге. І пищить.

— Давай поженемо пасти на долину,— запропонував Андрій.— Там і жаб наловимо твоєму журавленяті.

— Хіба такий маленький їстиме жаб? — недовірливо запитав Олесь.

— А ти як думав? — впевнено відповів Андрій.— Жаби для журавлів і лелек — то найперша їжа. Як манна каша для малюків.

— Ти звідки знаєш?

— У книжці читав.

Хлопці завернули корову і козу до невеликої річки, що в'юнилася по неширокій заболоченій долині.

* * *

Ледь сонце повернуло до заходу, як Олесь був уже вдома. З ним прийшов Андрій, тримаючи зав'язану майку, в якій щось вовтузилося.

— Ти чого так рано припудив корову? — здивувалася мати.

— Хіба це рано? — буркнув хлопець.— Он сонце покотилося за дядькову смереку. То вже й ніч скоро.

— Де ти пас Лиску, що в неї боки позлипалися?

— Вона ще води не пила,— заспокоїв матір Олесь.— А коли нап'ється, то побачите, як у Ракети боки роздадуться. Як бочка буде. Вона така в нас.

— Жени вже її до хліва, най хоч бур'яну поїсть.

— Мамо, журавлик живий?

— Живий, живий твій журавлик,— відповіла мати, беручи відра і коромисло.— Там такий непосидючий, що два рази з ящика вискакував.

— Тітонько, можна на журавлика подивитися? — несміливо попросив Андрій.

— А чого ж не можна? Тільки не задушіть.

Хлопці побігли до хати. Поки Олесь обережно виймав з ящика журавлика, Андрій, кинувши свою ношу на підлогу, розв'язав майку і витягнув за ногу зелену жабу.

— їж, маленький,— підніс Андрій жабу пташеняті до дзьоба.— їж.

Але журавель байдуже сприйняв подарунок і тільки хитав дзьобатою головою.

— Ось бачиш, він не їсть жаб,— промовив Олесь.— Даремно старалися.

— Повинен їсти. Я йому зараз меншу витягну. Андрій кинув жабу на підлогу і знов схилився над вузликом.

У цей час до хати ввійшла мати. Біля порога вона наступила босими ногами на жабу і злякано скрикнула:

— Ой, що це?

З несподіванки Андрій випустив з рук майку, а Олесь пригорнув журавлика до грудей.

— Чи ви при розумі? — позадкувала мати до дверей, бо по всій підлозі вже плигали зелені плескаті жаби.

— Це для журавлика,— белькотів Олесь.

— Жаби не кусаються, тітонько,— запевняв Андрій.— Вчителька казала, що вони корисні, бо комарів і мух ловлять.

— Ось що, хлопці,— отямившись, промовила мати.— Через хвилину щоб і вас, і жодної жаби в хаті не було.

Мати суворо глянула на Олеся і вийшла. Андрій кинувся ловити жаб, але вони вже порозлазились по кутках і хтозна-де ділися. Тільки одна дурненька чогось плигала на стіну: мабуть, вирішила, що потрапила в яму.

— Через твоїх крякавок мені сьогодні буде,— буркнув Олесь.

— А твоїх тут нема? — огризнувся Андрій.— Разом ловили.

— Навіщо ж ти висипав їх на підлогу?

— Самі повилазили.

— Бо не треба гав ловити.

— Якщо ти такий розумний, то лови сам! — образився Андрій, кинув майку серед хати і пішов.

Олесь обережно опустив журавля в ящик і викинув через відчинене вікно крякавку, що плигала на стіну.

Ще тиждень після того мати вимітала з кутків очманілих жаб.

* * *

А журавель ріс, вбирався в пір'я. Поки він був малий, вчителька біології Валентина Михайлівна кілька разів заходила, розказувала, як його доглядати, годувати. Назвав Олесь свого вихованця Журавкою.

Вранці, коли Олесь ще спав, птах заходив з сіней до кімнати і курликав йому над головою. Якщо той не хотів вставати, то журавель своїм довгим дзьобом стягав ковдру на підлогу. Хлопець уже знав, що в такому випадку негайно треба вставати, коли не хочеш мати синців на тілі. А ще полюбляв Журавка скубати Олеся за біляву чуприну.

Олесь вмивався, а птах підходив до відра, опускав туди рудувату голову і бризкав водою на своє сіре вбрання.

Снідали вони разом: Олесь — за столом, а журавель — поруч, на підлозі, з глибокої каструлі.

Так було кожного дня...

Потім вони йшли вулицею: попереду — корова Ракета, а позаду — Олесь і Журавка. Ім'я сподобалось журавлеві, і він завжди відгукувався на голос хлопця.

Журавка так прив'язався до Олеся, що не відставав від нього і тоді, коли той біг завертати корову, щоб не наробила шкоди. Хлопець розмахував руками, лякаючи Ракету, і птах на бігу теж вимахував крильми.

З Ракетою не дружив журавель. Він був суворим пастухом. Ран ше корова могла скубнути жмут конюшини, солодкої кукурудзи чи бурячиння. А тепер, відколи з хлопцем ходив Журавка, їй цього не вдавалось. Як тільки корова звертала з пасовиська кудись у поле, її доганяв журавель, злітав і вмощувався зверху на корові. Ракета, як навіжена, бігала по пасовиську, молотила себе довгим хвостом по спині, але зігнати причепу не могла.

Із пастушків Журавка виділяв Андрія. Він ніколи не дражнив птаха, частував його то жабкою, то рибкою.

Того ранку пастушки, як завжди, радісно зустріли Оле ся і Журавку. Ракета скосила великим оком на птаха і п пленталася до гурту корів, кіз і свиней.

— Журавко, Журавко! — гукали хлопчаки.— Ось жаба' Ось ящірка!

Та гордий птах став серед пасовища на одній нозі : не звертав ніякої уваги на ласощі. Коли Микита підніс Журавці до дзьоба жабу, той сердито курликнув і дзьобнув його по руці. Хлопець ойкнув, а пастушки засміялися.

— Так, Журавко, так його! — гукнув Андрій.— Нехай не розорює пташиних гнізд.

— Сам ти розорюєш! — огризнувся Микита.

— Неправда,— сказав Андрій.— Журавка зразу тебе впізнав. Мене він не буде клювати. Дивись.

Андрій присів коло журавля і ласкаво запитав: Журавчику, будеш їсти?

Журавель тихо курликнув і потягнувся дзьобом до торбини, в якій щось рухалося. Скоро хлопці побачили, як птах витягнув невелику ящірку, кинув її на землю і почав доганяти. Раптом птах сердито курликнув, розбігся і злетів над землею. Олесь завмер. Це вперше журавель знявся так високо в повітря.

— Скоро Журавка свисне Олесеві з неба,— засміявся Микита.

— Тобі що до того? — блимнув на нього Олесь.

— Жаль журавля.

— Жалійка знайшовся,— сказав Андрій і одвернувся від Микити.

— А знаєш що, Олесю? — звернувся Микита до засмученого хлопця.

— Чого?

— Ти підріж крила журавлеві — він і не полетить від тебе.

— Що? — аж кинувся Олесь.— Журавці крила підрізати?

— Хлопці! — гукнув Андрій.— Давайте рудому Микиті язика підріжемо! У кого є ножик?

— У мене! У мене! — галасували пастушки, витягуючи з кишень і торбинок ножики.

Микита злякано замовк.

Журавка тим часом знісся в синяву неба, кружлчючи над пасовищем, ніби випробовував силу і міць своїх крил.

Коли він опустився коло Олеся, хлопець пригорнув його до грудей, погладив по голові і тихо запитав:

— Ну як, Журавко?

І здалося Олесеві, що журавель зрозумів його, бо у відповідь ласкаво курликнув.

* * *

Олесь знову пішов до школи. І кожного ранку Журавка ретельно виконував свій обов'язок: будив хлопця. Потім разом ішли до школи. Олесь помітив, що прохолодні ранки хвилювали птаха, він частіше став поглядати на небо.

На шкільному подвір'ї їх зустрічали дітлахи. Журавка вже звик до галасливих друзів Олеся, поважно походжав по волейбольному майданчику, заглядав у квітник, у сад.

Якось Журавка навіть зайшов з Олесем до класу, постояв коло парти, поки той вішав на крючок ранець, і вилетів через розчинене вікно.

Як тільки лунав дзвоник, журавель хитав головою, ніби прощався з хлопцями, потім злітав у небо, кружляв над школою і зникав за високими осокорами...

А одного дня Журавка не повернувся додому. До пізнього вечора виглядав його Олесь, навіть забув про уроки. Батько, що якраз був удома, гримнув на сина:

— Ти чого не готуєш уроки?

— Я вже, тату,— сказав неправду Олесь, крадькома зиркаючи в притьмарене сутінками небо.

— Щось мені не віриться, парубче,— усміхнувся у вуса батько.— Чи не Журавку виглядаєш?

— Так.

— Не повернеться він, сину, у вирій полетів.

— Ви бачили?

— Його родичів бачив учора. Багатенько зібралося їх на болоті.

— Може, й Журавка там?

— Може.

— Хоч би ще раз його побачити.

— Побачиш,— впевнено сказав батько.— Весною прилетить.

— І нас не забуде?

— Може, й не забуде. Твій Журавка розумний, справжній друг.

Батько підійшов до сина, поклав на плече руку:

— Жаль?

— Жаль.

Вони стояли і шугали очима в небо, де засвічувалися перші зірки.